

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput II. Sacri corporis e castro Juliano ad sui nominis ecclesiam Romam
translatio: miracula quædam ibidem mox obtenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A extra, condendo sacro corpori constructura fuisse.
i Fortasse Velitrensi.

k Sic restitui, cum in apographo nostro perperam legeretur: Ex se ipsis.

l Id est, illuc cum sacro corpore confugerent.
m Designatur Paschalis II, qui ab anno 1099 usque in 1118 Apostolicam S. Petri Romanam Cathedram tenuit.

n Consule Commentarium prævium num. 40 et sequenti.

o Est hoc diæcesis Velitrensis, inter cujus præcipua oppida recensetur apud Orlandum parte 2 Orbis sacri et profani tom. I, pag. 605. Vide etiam dicta in Commentario prævium num. 59.

p An legendum: Namque?

q Apud Ughellum tom. I Italiae sacræ, col. 46 in Veliternensium ante hujus ecclesie cum Ostiensi conjunctionem, anno 1130 ab Eugenio III factam, episcoporum Catalogo postremus Leo ponitur velut anno 1105 constitutus; verum alii hunc Leonem Vercellensem episcopum fuisse putant, nec videtur completus is Catalogus, ut dicere nequeam, hinc, an alius apud Anonymum indicetur.

B r Quis hic magnæ sanctitatis episcopus? Idemne, qui supra Veliternensis, an alius?

CAPUT II.

Sacri corporis e castro Juliano ad sui nominis ecclesiam Romam translatione: miracula quedam ibidem mox obtenta.

A Anno vero ab Incarnatione Domini millesimo centesimo quadragesimo quinto facta est in Urbe valida turbatio, ita ut clerus in populum, et populus in clerum universaliter agerent a: increscente autem persecutione, Eugenius, qui post Papæ Lucii mortem in Romanum Pontificem est b electus, communicato episcoporum et Cardinalium consilio, Urbem dimisit, et ad Farfense monasterium exiit, ibique, Spiritu sancto cooperante, per manus Sabinensis et aliorum episcoporum solemniter est consecratus; et quia contra Romanorum impetum ibi non erat illi tutum manere, cum episcopis et Cardinalibus Narniam c concessit. Comites autem, qui circa Urbem erant, iram, indignationem et fortitudinem Romanorum timentes, et Tiburtinæ civitatis ruinam ante oculos semper habentes d, ne similiter sub Romanorum potentiam caderent; Narniam ad dominum Papam commune fecerunt confugium, et ibi solito more illi fidelitatem juraverunt.

12 Post hæc vero, ipso domino Papa mandante, contra senatum et populum Romanum, quibus modis poterant, comites pugnare cœperunt e: unde senatus populisque Romanus magis ira commotus, et gravius indignatus, copiosa equitum et peditum multitudo collecta, ad illos expugnandos in fortitudine exiit, Julianum castrum invasit, cepit, et igne cremavit. Tunc parochiani S. Marci, qui ibi erant, ad memoriam reducentes, quoquo modo de Urbe f ad castrum S. Silvestri, et inde ad Julianum

B. Marci corpus delatum et reconditum fuerat; quo illud tollerent et Romam ad suum titulum deferrent, nimio desiderio cœperunt esse solliciti; sed ignorantes, ubi reconditum erat, cœperunt ab hominibus, qui de vicinis castellis advenerant, quasi oraturi et munera pro devotione oblaturi, sollicitè inquirere, ubi gloriosum corpus reconditum fuisset.

15 Divina itaque providentia factum est, ut clerici, qui factarum translationum conscii fuerant, et locum et altare, sub quo in marmorea concha corpus erat reconditum lætenter * indicarent. Quo cognito, secreto intrantes ecclesiam, januis clausis, pio, ut illis visum est, studio, altari diruto, corpus de concha tulerunt, et in syndone ligatum ad commune detulerunt hospitium. Eo vero tempore, quo reliquie de ecclesia tollebantur, cum magna esset cæli serenitas, subito aere in nubibus concreto, coruscationes et tonitrua tam gravia facta sunt, ut totus exercitus, tamquam de imminente morte timeret, et si quid commissum esset, emendari sine dilatione, terribiliter conclamarent. Hii vero, qui secreto corpus abstulerant, timentes, ne forte exercitus de corporis ablatione cognosceret, duos ex suis elegerunt, quibus pretiosissimum thesaurum Romam deferendum commiserant, qui latenter exercitum dimittentes g, ad Urbem redire cum maximo gaudio properabant. Legatos autem, antequam Julianum pervenissent, ad Joannem, venerabilem archiepiscopum S. Marci præmiserant, ut h duos ex clericis, quos vellet, illuc absque dilatione dirigeret.

14 Quo audito, archiepiscopus et clerici primo quidem, quidnam hoc esset, quod cum tanta festinatione vocabantur, attoniti cogitabant; neque enim causam itineris legatis indicaverant. Deinde vero deliberato consilio, duos clericos, unum videlicet presbiterum, et alterum, diaconum, simulque quemdam satis honestum et fidelem laicum festinanter miserunt; qui autem missi sunt, juxta Vellitrum i redeuntibus et sacrum corpus deferentibus obviaverunt; cumque se invicem salutassent, et cur pergerent, inquisiti manifestassent, delatores sacri corporis dixerunt: Nolite ultra in eundo laborare; quia, ecce, nos deferimus, pro quo vocati venistis: et ostenderunt illis pretiosissimum corpus, quo viso, inenarrabili repleti gaudio, tendentes ad sydera palmas, plurimasque lacrymas ex ingenti lætitia fundentes, Regi regum Christo pro collato sibi munere gratias innumeras retulerunt, et cum tremore et maxima reverentia oblatum thesaurum receperunt, atque impressis sigillis eum munientes, usque Albam k eo die redierunt, ibique pervigilem noctem ducentes, cum magna diligentia, quod acceperant, custodierunt.

13 In eadem vero nocte plurimum inter se contulerunt, utrum in manifesto, an in occulto, deportari debuisset: mane autem facto surgentes, et reliquias sanctas occulte ferentes, venerunt ad portam civitatis, quæ propter Lateranensem ecclesiam, juxta quam sita est, S. Joannis l dicitur, illicque * deliberato consilio rogaverunt laicum, qui secum perrexerat, ad ecclesiam S. Marci properare, et archiepiscopi ac cæterorum fratrum in ea degentium voluntates inquirere, qualiter sanctum corpus deferendum censerent; et dixerunt: Nos te lento gradu sequemur usque ad ecclesiam S. Quirici m, ibique

AUCTORE ANONYMO.

Sancti corpus ex altari secreto tollunt, et Romam versus deferentes * an latenter?

E

g

h

obviantibus ex Urbe accitis clericis tradunt,

i

F

k

quod dum hi in Urbem ferunt, secreto divinitus patefacto,

l * an ibique?

m

ACTORE
ANONYMO.

ibique te expectabimus. Laicus igitur festinus processit, et, sicut ei dictum fuerat, acceptis in partem archipresbitero et clericis, cum eventum rei aperire cœpisset, mulieres, quæ ad audiendam Missam convenerant, quasi divino oraculo commonitæ, nemine sibi indicante, sed (credo) Spiritu sancto revelante, cœperunt ad invicem dicere: Ecce, corpus S. Marci venit; et accedentes ad campanas, sicut noverant, eas pulsabant.

a multitudine
occurrentium
impediti, eo-
guntur in ec-
clesia S. Ma-
riæ deponere.

16 Tunc clerici videntes, quæ fiebant, et quodammodo voluntatem Sancti ex hiis intelligentes, statuerunt venerabile corpus cum debito honore ad suam ecclesiam deferre. Qui autem reliquias deferebant, venerunt ad S. Quiricum, ibique paululum subsistentes audierunt campanas sonantes, et subito viderunt etiam pueros sibi obviantes, et de adventu sancti corporis Dominum laudantes. Videntes itaque, quia, quod ipsi occultaverant, Deus manifestum fecerat, venerunt ad ecclesiam S. Mariæ in campo Careleonis *n*, et, quia præ multitudine occurrentium virorum ac mulierum ultra progredi non valebant, dictam S. Mariæ ecclesiam intraverunt, et super altare mirificum corpus deposuerunt: nam ubi per Urbem divulgatum est, quod ad ecclesiam S. Marci ipsius corpus deferretur, factus est illuc clericorum et laicorum, ac mulierum quoque, maximus et gloriosus concursus.

unde Idibus
Maii ad suam
ecclesiam
solemniter
transfertur.

17 A dicta vero ecclesia S. Mariæ cum magna clericorum processione et debita exultatione ad suam domum et propriam ecclesiam cum maximo labore Idibus Maii, quod est, quinto decimo die ejusdem mensis delatum est corpus: tanta enim erat utriusque sexus et ætatis concurrentium multitudo, ut sancti corporis baiuli sæpe inter comprimentium pedes caderent, ac vix a comitantibus adjuti valerent assurgere. Gaudens igitur Civitas et exultans suum recepit Pontificem, domus Factorem, ecclesia proprium Edificatorem, propria familia Patronum et dominum recognovit. Deus autem, qui mortuos mundo cælitus mirificat Sanctos, multa per B. Marcum signa et mirabilia in ipsius corporis adventu ostendere dignatus est.

Ad ejusdem
lipsanoticam
puella
amissum bra-
chium,

18 In ipso namque adventus sui die quædam puella, quæ non amplius, quam duodecim videbatur annorum, cujus brachium ita ex infirmitate obriguerat, ut ejusdem brachii manus, nisi altera manu sustentata, nusquam inclinari, nec aliquo modo ad os duci potuisset, ad sacrum corpus accessit, et spe recuperandæ salutis scrinio, in quo sacri corporis reliquiæ continebantur, prece, qua poterat, pro salute sua Dominum supplicans, emortuum brachium supposuit; cumque per unius fere horæ spatium sic permanisset, brachium, quod usque ad illud tempus absque usu vitæ permanserat, cœpit quodammodo reviviscere, ac subito pristinae salutis restitutum est, ita ut omnis infirmitatis oblita nichil umquam passa fuisse videretur. Puella itaque, quæ per multa tempora gravi infirmitate afflicta fuerat, per beatissimi Marci merita in momento sanitati reddita, Liberatorem suum, fuis lacrymis, plurimum laudans ac benedicens, sana remeavit ad propria.

puer manuum
pedumque
usum
o
p

19 In regione vero, quæ Trivium *o* dicitur, juxta ecclesiam B. Nicolai in Arcione *p*, vir quidam, Letulus nomine, filium, manibus et pedibus a pueritia debilem, habuit, et ita semper pronum, ut a terra per se nullo modo pos-

set exurgere. Hunc pater de exercitu rediens, D audita fama sanctitatis ejus, et mirabilibus, quæ per eum fiebant, ad ecclesiam S. Marci cum cereis et oblationibus, de ejus salute confidens, plena devotione portavit; cujus *q* fidei integritatem omnipotens et misericors Deus, qui mirabilis est in Sanctis suis, et humilium preces miseratus exaudivit, per intercessionem B. Marci tantam puero contulit sanitatem, ut, depulsa omni debilitate, suis puer pedibus rediret ad propria, quodque vellet, manibus teneret atque tractaret, et patris vestigia sequens, qui fuerat pronus, expeditus et rectus, quo vellet, procederet.

q

20 Sequenti vero nocte pater, ne ingratus beneficiis videretur, et, ut, quod ipse de virtutibus Sancti in filio expertus fuerat, cæteris palam faceret, filium, quem sanum receperat, ad ecclesiam S. Marci cum statua ceræ, quæ ob memoriam liberati filii ante corpus B. Marci penderet, reduxit; ibique per totam noctem cum cæteris, qui vigiliis celebrabant, puerum sanum et incolumem, huc atque illuc per ecclesiam discurrentem, cunctis ostendens, divini Salvatoris laudabat magnalia, omnesque, qui erant in ecclesia, excelsa voce benedicebant Dominum, qui per famulum suum, beatissimum Marcum, tale tantumque dignatus est operari miraculum. Quædam quoque puella de ultramontanis partibus, quæ guttæ *r* tumorem et intolerabilem patiebatur dolorem, et nullis poterat medicorum liberari suffragiis, eodem tempore ad B. Marci ecclesiam venit, et loculum, in quo beatissimum corpus erat, fuis lacrymis et multiplicatis precibus, tangens coram omni multitudine, quæ devote convenerat, magnum evomuit vermem, et statim guttæ tumore atque dolore deposito, ad beatissimi Marci gloriam et honorem liberata est.

recipiunt:
puella guttu-
ris tumore ac
cruciatu libe-
ratur.

E

r

21 Inter languentium etiam multitudinem quædam puella de regione Parionis *s*, utroque pede clauda, tunc ad eandem ecclesiam delata est, quæ cum ante corpus B. Marci jaceret sub scrinio, supra quod corpus erat, alterum pedem extendens, maximum nervorum, qui contracti fuerant, persensit dolorem, et post dolorem consequuta est sanitatem. Altero itaque pede sano, et altero clauda, quæ per alios ad ecclesiam venerat, per se ipsam ad propria rediit. Vicini ergo atque vicinæ, videntes, quod de ea factum est, Deo et B. Marco laudes debitas reddiderunt; puellam ipsam per B. Marcum de altero pede sanandam ad ecclesiam redire pietatis affectu monentes, et plurimum compellentes. Timens enim illa, in altero pede sanando similem pati dolorem, redire ad ecclesiam recusabat. Tandem vero illuc compulsa rediit, et non minus aliorum, quam sua, fide valetudinem in altero pede non sine magno miraculo recepit. Nam cum die Dominica, quæ sexta erat ab ea, qua sacratissimum corpus delatum est *t*, plurimi ex diversis partibus convenissent, vix pauci, quod de ea factum fuerat in altero pede, miraculum crediderunt.

Clauda unius
pedis usum,
deinde rediit
etiam alterius
recepit.

s

F

t

22 Erant autem inter eos quam plurimi, qui B. Thomæ dubitationem magis quam centurionis fidem, sequentes, dicerent: Nisi oculis nostris viderimus, nequaquam credimus; si tamen in altero pede sanitatem receperit, quod de isto asseritis, dubitare minime poterimus. Erat enim ita distortus, ut, quia pes esset, vix discerni potuisset. Clericis igitur ejusdem ecclesiæ Vesperas

cum magna
presentium
admiratione

A speras de more solemniter celebrantibus, ecce, subito puella, quae sananda advenerat, terribilibus clamoribus totam replevit ecclesiam. Aiebat namque, nimio et intolerabili dolore se constringi, ex quo nervi, prius contracti, coeperunt extendi. Sed quid dicam? Cuncti, qui in ecclesia erant, tantis clamoribus pulsati, certatim currentes, et, cur clamaret, inquirentes, atque cognoscentes, Domino Jesu Christo, Salvatori nostro, lacrymabiliter pro ea preces fundebant, seque reos de sua incredulitate clamabant. Puella itaque statim post dolorem sanata, gaudens et exultans, Dei et B. Marci ancillam se praeferebat, directo gressu ad propria remeavit.

et fructu.

u

x

* an agro?

25 Pauper vero quidam, Ardeatinus u genere, per longa tempora dextero brachio claudus x, audiens, quae Deus per B. Marcum mirabilia faciebat, ipse quoque festinus ad ecclesiam venit; sed pro frequentis populi multitudine vere * ad loculum, in quo corpus erat, appropinquavit, ipsumque loculum claudo brachio tangens, fuis circumstantium precibus, subito salutem recepit. Pia itaque simplicitate ante ipsius Beatissimi altare humiliter procidens, se ipsum ecclesiae obtulit, et quoad viveret, fidelem debita devotione commisit.

ANNOTATA.

a Seditionis Romanorum causa fuit, quod hi contra morem, ipse quoque summis Pontificibus Innocentio II, Celestino II et Lucio II, senatum Patriciumque Romanum constituissent, eosque a recens electo Eugenio Papa confirmatos vellent. Vide Annales Ecclesiasticos Cardinalis Baronii, et Muratorium in Annalibus Italiae ad annos 1145 et sequentes.

b Obiit Lucius II mense Februario anni 1145, quo Eugenius III ei successit, de cuius fuga, consecratione in monasterio Farfensi, ceterisque huc spectantibus consule, si lubet Annales mox laudatos.

c Narnia, Italice Narni, episcopalis civitas est ditionis Pontificiae in Umbria: verum non Narniam, sed Viterbium, Patrimonii caput, fugisse Eugenium, constanter tradunt alii scriptores, ut Anonymus noster memoria lapsus fuisse videatur. Consule tamen Commentarium praevium num. 42 et sequenti.

C d Vide, quae de hoc Anonymi loco disserui in Commentario praevio num. 44 et duobus sequentibus.

e Ex praedictis Annalibus etiam constat, Eugenium III armis adversus rebelles Romanos usum esse.

AUCTORE ANONYMO.

f Id est, ex Romano S. Balbinae in Via Ardeatina caemeterio, ut patet ex praemissis.

g Id est, Clam ab exercitu recedentes.

h Sic correxi; cum in apographo nostro et pro ut haberetur.

i Velitrae, Italice Veletri, Pontificiae ditionis in Campania Romana civitas episcopalis est, cujus antistes simul episcopus Ostiensis est; estque Juliano Romam euntibus obvia.

k Alba, seu Albanum, altera Campaniae Romanae episcopalis civitas est, Romam versus tria circiter milliaria Gallica Velitris distans, ac fere sex ab urbe Romana.

l Alias etiam Porta Coelii montis appellatur, ab eaque incipit Via Campana.

m S. Quirici nomine admodum vetusta urbis Romae ecclesia est, in regione Montium sita, a Sixto IV restaurata, et Cardinalitio titulo insignita, uti videri potest apud Pancirolium in Theauris absconditis urbis Romae, aliosque.

n Est et haec ecclesia, S. Maria in Campo Carleo Italice dicta, in eadem regione Montium. Vide laudatum Pancirolium. Porro tam haec, quam praedicta S. Quirici ecclesiae sic sunt in Tabulis topographicis urbis Romae notatae, ut a porta S. Joannis Lateranensis, seu Campana, ad S. Marci ecclesiam pergentes easdem facile poterint adire.

o Trivium, Italice vulgo Rione di Trevi appellatum, tertia est Romanae urbis regio.

p Laudatum Pancirolium ait, eam ecclesiam proprie de Archimoniis dici a familia, cujus eo loci area olim fuit, Italice vero de gli Archimonia, corrupte de gl'Arcioni, atque etiam S. Nicolo a capo case vocitari; eandemque in regione Trivii pariter recenset.

q Forte legendum hic est: Ob cuius etc., aut altera deest vocula.

r Id est, Gulae, seu Gutturis.

s Vulgo Rione di Patrione, quae duodecima est urbis Romanae regio.

t Anno 1145 dies 20 Maii erat Dominicus, et a die 15 ejusdem mensis, quo S. Marci corpus in sua ista ecclesia fuerat collocatum, fuit dies 6, si a die 15 inclusive, ut fieri debet, numeretur.

u Ardea castrum est ditionis Pontificiae in Campania Romana.

x Id est, captus.

DE S. HELANO PRESB. CONF.

IN PAGO REMENSI IN GALLIA.

SYLLOGE.

C. B.

SAECULO VI.
Sanctus, cujus
genuinum no-
men Helanus
est,

Septem inter fratres, a vitae sanctitate omnes passim commendatos, nec tamen omnes (adi Operis nostri tom. II Maii pag. 502 in Annotatis) Fastis sacris inscriptos, quos una cum tribus sororibus suis Francla, quae aliis Frauda, Promplia et Possenna ex Hibernia in Campaniam peregrinationis ob amorem Christi causa venisse

Flodoardus in ecclesiae Remensis Historia lib. IV, cap. 9 memoriae prodit, primo loco Gibrianum, secundo Helanum recenset. In prioris e binis hisce Sanctis Vita, ad 8 Maii diem, quo is colitur, apud nos jam edita, idem etiam fit, uti et in aliis monumentis omnibus a me visis, quae fratres illos septem, singulorum expressis nominibus, serie continua commemorant. In iisdem porro monumentis fere omnibus Helani nomine Sanctus hic noster